ISSN 2311-259X

https://doi.org/10.28925/2311-259x.2021.4.4
УДК 821.111(73)

Ірина Яковенко
Київський університет імені Бориса Грінченка
вул. Маршала Тимошенка, 13-Б, м. Київ, 04212, Україна
https://orcid.org/0000-0001-9161-4013
iv.yakovenko@kubg.edu.ua

АФРО-АМЕРИКАНСЬКА ІСТОРІЯ У ЗБІРЦІ ПОЕЗІЙ НАТАШІ ТРЕТЕВЕЙ «ВІТЧИЗНЯНА ГВАРДІЯ»

Актуальність та новизна розвідки полягають у зверненні до проблеми реконструювання історії США у поетичній збірці «Вітчизняна гвардія» («Native Guard») сучасної американської письменниці Наташі Третевей. Попри те, що письменниця є знаною культурною постаттю в американській літературі та лауреатом Пулітцерівської премії, в українській американістиці її творчість ще не була предметом наукового розгляду. У статті застосовано методологічні підходи афро-американських студій та критичної теорії раси з метою проаналізувати принципи художньої реконструкції участі полку афро-американців у складу армії північних штатів у Громадянській війні у США та дослідити репрезентацію расових конфліктів американського Півдня у збірці поезій Н. Третевей «Вітчизняна гвардія».

Результатами дослідження є такі висновки: у літературній творчості письменниця прагне осмислити колоніальний спадок минулого, подолати історичну «амнезію» і заповнити прогалини національної культурної пам'яті, увічнивши афро-американський полк у книзі «Вітчизняна гвардія». Поєднуючи автобіографічний та історичний наративи, Наташа Третевей експериментує у царині класичних жанроформ європейських літератур — віланели, елегії, паліндрому, пасторалі, сонета. Поетеса трансформує сонет у неримований та блюзовий, позначений численними повторами, а жанр пасторалі перетворює на діалог із поетами американського Півдня, акцентуючи увагу на проблемах расової нерівності. У центральній частині збірки — вінку сонетів, що у поетичній формі відтворюють щоденникові записи полковника гвардії афро-американців Луїзіани Натана Деніелза, використовуючи образ-маску учасника Громадянської війни та спираючись на архівні матеріали, Третевей розмірковує про зневажливе ставлення до «чорної» гвардії, знецінення її військового внеску та людські втрати афро-американського полку і здійснює «нове творення» історії американського Півдня, вписуючи забуті імена та відкриваючи нові перспективи історичного процесу. Творчий доробок сучасної письменниці позначений прицільною увагою до проблем історичної пам'яті та лакун в історії США, пов'язаних із колоніальним минулим та інститутом рабовласництва. Перспективними є подальші дослідження художньо-стильового новаторства поетичних збірок Наташі Третевей — «Хатня робота», «Офелія на фотографіях Беллока», «Раб», «Пам'ятник: Нові та вибрані поезії», а також дослідження фікціональності та автофікціональності у документальних та автобіографічних творах письменниці «Меморіел Драйв: Спогади дочки», «Після урагану Катріна: Роздуми на березі проливу Міссісіпі».

Ключові слова: афро-американська поезія; Наташа Третевей; Громадянська війна у США; «Вітчизняна гвардія»; сонет; елегія; пастораль.

Наташа Третевей — сучасна американська поетеса, авторка п'яти збірок віршів: «Хатня робота» («Domestic Work», 2000), «Офелія на фотографіях Беллока» («Bellocq's Ophelia», 2002), «Вітчизняна гвардія» («Native Guard», 2006), «Раб» («Thrall», 2012), «Пам'ятник: Нові та вибрані поезії» («*Monument: Poems New and Selected*», 2018), а також збірок нехудожньої прози «Після урагану Катріна: Роздуми на березі проливу Міссісіпі» («Beyond Katrina: A Meditation on the Mississippi Gulf Coast», 2010) та «Меморіел Драйв: Спогади дочки» («Memorial Drive: A Daughter's Memoir», 2020). У 2007 р. письменниця отримала Пулітцерівську премію за книгу «Вітчизняна гвардія», а у 2012–2014 була двічі удостоєна звання поета-лауреата. Поетеса знана в США, а її творчість активно аналізується в західному літературознавстві. Для української американістики мистецький доробок Наташі Третевей залишається маловідомим і недослідженим, відтак *актуальність* запропонованої розвідки зумовлена недостатньою увагою до творчості знаменитої афро-американської поетеси у вітчизняному науковому дискурсі.

Стаття *має на меті* дослідити принципи реконструювання історії участі афро-американської гвардії в подіях Громадянської війни в США та репрезентацію расових проблем американського Півдня в поетичній збірці Наташі Третевей «Вітчизняна гвардія», проаналізувати новаторство і трансформації поетесою канонічних віршованих жанроформ — сонета, елегії, пасторалі.

Методологія дослідження спирається на афро-американські студії (African American studies) і критичну теорію раси (Critical Race theory).

© І. Яковенко, 2021

Наташа Третевей належить до плеяди сучасних майстрів красного письменства, творчість яких провокує численні наукові розвідки та дискусії. Лінда Кіннан вивчає репрезентацію історичних місць і пам'яток у поетичному доробку Наташі Третевей (Kinnahan, 2019). Досліджуючи поезію екфразису (ekphrastic poetry) збірок «Раб» і «Хатня робота», художня рефлексія яких була викликана витворами малярства XVIII століття (Mexican casta paintings), що зображували мексиканські сім'ї метисів, та фотографіями з колекції письменника Кліфтона Джонсона (Clifton Johnson, 1865–1940), на яких зображені афро-американці, літературознавиця Елоїза Валензуела-Мендоза (Valenzuela-Mendoza, 2014) доходить висновку про тісний зв'язок між поетикою Наташі Третевей та авторок Гарлемського ренесансу, які спиралися на двохсотлітню традицію використання тропу ілюстрованої книги. Схожим чином Третевей розмірковує про проблеми раси, гендеру, класових перепон, сексуальності, спираючись на візуальну образність матеріальної культури — пам'ятників, фотографій, картин (Valenzuela-Mendoza, 2014, p. 127).

Здійснюючи літературно-критичне прочитання збірки Наташі Третевей «Офелія на фотографіях Беллока», Аннетт Дебо зазначає, що письменниця слідує традиції «ревізіоністського міфотворення», обираючи центральною фігурою героїню Офелію. Замість «безголосої» та «божевільної» шекспірівської Офелії перед читачем постає особистість, що відтворює забуту американську історію (Debo, 2010, p. 145).

Поетичний голос Наташі Третевей у художній реконструкції історії не є поодиноким. А. Дебо доходить висновку про спільні прагнення сучасних афро-американських представників красного письменства до «перевинайдення» та «нового творення» американської історії, у якій би знайшлося місце забутим іменам і постатям. Подібний імператив, як вважає дослідниця, спонукає таких майстрів красного письма, як Тоні Моррісон, Чарльз Джонсон, Шерлі Енн Вільямс, до створення нових оповідей про рабство (neo-slave narratives) з метою якнайповніше відобразити досвід поневолення і рабства, на противагу класичним наративам XVIII–XIX століть, які проходили цензурування з боку «білих» видавців (Debo, 2010, p. 147).

Саншайн Демпсі (Dempsey, 2020) в одному з розділів докторської дисертації, присвяченої аналізу художніх практик протесту та мовної політики в поезії, розглядає розвінчування офіційних ідеологем і прагнення відтворити альтернативну історію американського Півдня в художніх творах письменниці. Переосмислення історичної перспективи і конструювання інклюзивних наративів, здійснене Третевей, С. Демпсі називає плинною меморіалізацією (continued memorialization), що унаочнює концепцію мультивалентної історії Півдня США (Dempsey, 2020, p. 14). Подібне увічнення історичних подій у поезії, на думку дослідниці, сприяє поверненню до історії при читанні художнього твору. На противагу статичним меморіалам чи пам'ятникам, поетичні зразки непідвладні часу і при цьому можуть відкривати нові перспективи стосовно суб'єктів, які залишалися маргінальними для історичного процесу (Dempsey, 2020, p. 37).

Деніел С. Літлфілд ключовими темами збірки «Вітчизняна гвардія» визначає насильство, міжрасовий шлюб, історію рабства, любов до батьківщини — американського Півдня з його контроверсійною історією та непримиренними расовими конфліктами (Littlefield, 2013, p. 15). Джорджія Де Сенцо аналізує художній доробок поетеси на перетині досліджень приватної історії та расових наративів Півдня, індивідуальної та культурної пам'яті, стверджуючи, що історичний матеріал для Наташі Третевей служить підґрунтям для фокалізації на расових конфліктах (DeCenzo, 2008, p. 20–21).

Особистий досвід і спогади письменниця вважає частиною більш широкого культурного та історичного контексту, а в її поетичних творах вони дають поштовх для відтворення історичного наративу і колективної культурної пам'яті:

> Мої особисті спогади є частиною колективної пам'яті, а відтак і історичної пам'яті. Моя приналежність до «чорної» раси і навіть досвід домашнього насильства безпосередньо пов'язані із законами, що діяли в певний період часу, — а відтак, обумовлені історією американського законодавства. Коли ви пишете про індивідуальний досвід, то також враховуєте історичні реалії, зокрема юридичні та соціальні, а тому я вважаю, що дослідження внутрішнього світу особистості пов'язане із вивченням історичних чинників. (Magee, Trethewey, 2012) (тут і далі переклад мій. — *І. Я.*)

Відзначаючи блискавичне сходження Наташі Третевей до літературного успіху та визнання, Мета Дуева Джоунз указує на використання авторкою широкого спектра літературних форм (Jones, 2015, p. 408). У доробку поетеси представлені елегії, епістолярні поезії (epistolary poems), щоденникові записи в поетичній формі (poetic journal entries), віршована новела (verse-novella), поезії-екфразиси (ekphrastic poems), драматизований монолог (dramatic monologue), паліндром (palindrome). М. Д. Джоунз акцентує поціновування письменницею класичних віршованих форм, властивих як європейській, так і східним літературам, таких як сонет, вілланела, блюз, газель, хайку, пантум (Jones, 2015, p. 416).

Поетична книга Третевей «Вітчизняна гвардія» складається з трьох частин. Перша включає елегії, присвячені матері, та вірші-спогади, пов'язані з особистими переживаннями поетеси. У другій частині представлені сцени документальної

історії Міссісіпі («Scenes from a Documentary History of Mississippi») і вінок сонетів «Вітчизняна гвардія» («Native Guard»). Заключний розділ містить поетичні рефлексії про історію американського Півдня.

У поезіях «Блюз на кладовищі» («Graveyard Blues»), «Про що може сказати тіло» («What the Body Can Say»), «Після твоєї смерті» («After Your Death»), «Міф» («Myth»), «На світанні» («At Dusk») поетеса віддає данину пам'яті матері, яку вбив вітчим через ревнощі до її першого чоловіка та ненависть до її міжрасового шлюбу. Елегія-спогад «Південний півмісяць» («The Southern Crescent»), що відкриває поетичну збірку, репрезентує приватні історії з життя авторки — поетичну реконструкцію подорожі залізницею її 16-літньої матері з Міссісіпі до Каліфорнії та спогади про подорожі Наташі Третевей з матір'ю до східного узбережжя. З поетичною майстерністю авторка відтворює внутрішні переживання матері, яка залишає рідну домівку, та її мрії про Каліфорнію:

> *She is leaving behind*
> *the dirt roads of Mississippi, the film*
> *of red dust around her ankles, the thin*
> *whistle of wind through the floorboards*
> *of the shotgun house, the very idea of home.*
> *Ahead of her, days of travel, one town*
> *after the next, and California, a word*
> *she can't stop repeating*. (Trethewey, 2006, p. 5)

«Блюз на кладовищі» — елегійний вірш, написаний у формі 14-рядкового сонета, що спирається на поетику блюзу з численними повторами. С. Демпсі вважає цей твір зразком «дворасового» вірша («biracial» verse), який засвідчує прихильність Третевей як до афро-американської культурної традиції, так і до європоцентричної поетики (Dempsey, 2020, p. 22–23).

Наташа Третевей зазначає, що для першої частини книги свідомо робить вибір на користь елегій, присвячених матері, створивши таким чином своєрідний вступ для читача, який уможливлював перехід від приватної до історичної тематики (Schwartz, Trethewey, 2016, p. 7). Історична лінія збірки перегукується з особистими мотивами та прагненням віддати данину пам'яті матері поетеси, а два стрижні книги сходяться в точці «стирання» («erasure»). У випадку особистого досвіду авторки, як вважала Наташа Третевей, критика переоцінювала вплив батька-поета Еріка Третевей на її формування як мисткині, тимчасом як зв'язок із афро-американським корінням матері ігнорувався (Dempsey, 2020, p. 21).

У «Вітчизняній гвардії» співіснують приватна лінія й історична площина, а ключовою у творі стає ідея пам'яті та забуття. Національна амнезія щодо участі афро-американців у подіях Громадянської війни та конфлікт, спровокований витісненням афро-американської гвардії зі сторінок історії, послужили для письменниці поштовхом до особистісної рефлексії про матір:

> У «Вітчизняній гвардії» читачеві спочатку відкривається особисте та ліричне, а згодом фокус зміщується на історичне тло. <…> Книга репрезентує полеміку з усталеною в американському суспільстві думкою про пам'ять і забуття, про національну амнезію щодо фактів з історії Громадянської війни. Проте зрештою я відкрила для себе свій внутрішній конфлікт, викликаний докорами сумління через те, що я не в достатній мірі вшановую матір. (Schwartz, Trethewey, 2016, p. 7–8)

Письменниця висловлює занепокоєння і здивування через той факт, що участь афро-американських військових у Громадянській війні замовчується, а їхній внесок у перемогу применшується:

> Мені часто трапляються люди, які уявлення не мають про те, що майже 200 000 афро-американських солдат воювали у складі армії Півночі. Більшість вважає, що афро-американці були пасивними здобувачами звільнення з рабства, не замислюючись над тим, що насправді вони виборювали свою свободу та відстоювали ідеали американської конституції під час Громадянської війни. (Magee, Trethewey, 2012, p. 7)

Замовчування історії участі афро-американців у Громадянській війні Наташа Третевей називає «стиранням», вона запитує, чи може поетична творчість заповнити ці лакуни в історії, і відповідає, що вірогідно так (Magee, Trethewey, 2012, p. 7). Відтак поетеса прагне вписати героїчну участь афро-американського полку Луїзіани в національну історію Громадянської війни і заповнити прогалини в культурній пам'яті.

У сучасних критичних студіях раси подібні спроби, спрямовані на справедливе повернення на сторінки історії афро-американців, не є поодинокими. Філліс Р. Клотман (Klotman, 2004) досліджує художні й документальні репрезентації етнічних військових формувань у кінематографі від часів Громадянської війни до середини XX століття. Учена вказує, що участь у військових операціях для афро-американців стала одним зі шляхів до реалізації прав на громадянство. Однак якщо для «білих» американців це вважалось патріотичним обов'язком, то «чорну» гвардію сприймали з острахом і недовірою через побоювання дати летальну зброю в руки колишніх пригноблених (Klotman, 2004, p. 113). Стосовно участі афро-американців у подіях Громадянської війни дослідниця зазначає, що на боці армії Півночі служили 178 975 солдат новоутворених гвардій, на той час вони становили десять відсотків армії Сполучених Штатів, проте жоден

афро-американський полк не був запрошений до участі у військовому параді після завершення війни (Klotman, 2004, p. 115).

Історія афро-американського полку Луїзіани (the Louisiana Native Guards), до якої апелює збірка «Вітчизняна гвардія», розпочалась у вересні 1862 року, коли зі звільнених рабів і втікачів утворився піхотний полк у складі армії штатів Півночі (the Union Army). Полк Луїзіани здійснював рейди проти армії конфедератів у Порт Хадсон (Port Hudson), захищав острів Шип (Ship Island) і Форт Пайк (Fort Pike) неподалік Нового Орлеану. Гвардія Луїзіани також здійснювала конвоювання та охорону полонених конфедератів, і в сонетах збірки «Вітчизняна гвардія» ліричний герой відзначає ці дивні перетини історії:

O how history intersects — my own
berth upon a ship called the Northern Star
and I'm delivered into a new life,
Fort Massachusetts: a great irony —
both path and destination of freedom
I'd not dared to travel. (Trethewey, 2006, p. 26)

«Іронією долі» герой називає свій шлях до свободи, що розпочався з форту Массачусетс — знакового місця для перших американських колоністів, які також торували свій шлях до релігійної свободи з поселення в Массачусетсі в XVII ст. Заключні рядки поезії «Січень 1863» («January 1863») наголошують на рівності перед Богом та схожому шляху і «білих» колоністів-першопоселенців, і чорношкірих рабів, що прагнуть волі:

And are we not the same,
slaves in the hands of the master, destiny?
— night sky red with the promise of fortune,
Dawn pink as new flesh: healing, unfettered.
(Trethewey, 2006, p. 26)

У вінку сонетів «Вітчизняна гвардія», що входить до другої частини поетичної збірки, Третевей використовує образ-маску освіченого вояка гвардії афро-американців Натана Деніелза (Nathan W. Daniels) — 33-річного колишнього раба, який веде записи у своєму щоденнику, зображуючи будні солдат афро-американського полку, який «білі» солдати перейменували на «військо з Африки» («Corps d'Afrique»). Як указує Кеті-Енн Маджескі (Majeski, 2019), коли поетеса почала працювати над збіркою на початку 2000-х років, вона натрапила на щоденник полковника гвардії Луїзіани Натана Деніелза. Ліричний герой збірки Третевей — художньо переосмислений образ Деніелза, голос якого перегукується з роздумами письменниці та дає можливість додавати власні коментарі до подій Громадянської війни (Majeski, 2019, p. 227).

Міркування Натана Деніелза про зневажливе ставлення до «чорної» гвардії, яку вважали лише загонами з постачання («supply units»), про знецінення її військового внеску, називаючи обов'язки, що виконувала гвардія, «роботою для негрів» («nigger work»), відбивають прагнення письменниці до виправлення несправедливості щодо участі афро-американських солдат у Громадянській війні й увічнення в художньому творі історії полку. Відтак вінок сонетів, присвячений гвардії Луїзіани, розпочинається і завершується рядком «Правда має бути сказана» («Truth be told») (Trethewey, 2006, p. 30).

Ліричний герой Натан Деніелз у щоденнику пише про людські втрати вітчизняної гвардії, які замовчуються і не визнаються з боку командувачів:

Some names shall deck the page of history
as it is written on stone. Some will not.
Yesterday, word came of colored troops, dead
on the battlefield at Port Hudson; how
General Banks was heard to say I have
no dead there, and left them, unclaimed.
(Trethewey, 2006, p. 28)

Проте, на думку героя, смерть — справедливий господар, вона зрівняє всіх: «*Death makes equals of us all: a fair master*» (Trethewey, 2006, p. 29).

Використовуючи образ щоденника, який пише герой «Вітчизняної гвардії», поетеса наголошує, що нотатки він робить на записах солдата-конфедерата. Таким чином, у текст вводиться метафора перетину — дописи білого конфедерата та роздуми воїна афро-американської гвардії співіснують на сторінках щоденника, символізуючи перетин людських доль та історії:

We take those things we need
from the Confederates' abandoned homes:
salt, sugar, even this journal, near full
with someone else's words, overlapped now,
crosshatched beneath mine. On every page,
his story intersecting with my own.
(Trethewey, 2006, p. 25–26)

Обираючи для назви полку Луїзіани слово «native» (вітчизняний), письменниця прагне підкреслити, що Сполучені Штати є батьківщиною для афро-американських солдат з гвардії Луїзіани, утверджує їхнє право на громадянство й водночас визначає свій кревний зв'язок із батьківщиною (Schwartz, Trethewey, 2016, p. 14).

Епіграфом до третьої частини книги послужили поетичні рядки Волта Вітмена, які передають любов і захоплення американським Півднем, але й містять відсилку до нездоланних протиріч регіону («Good and evil!»):

O magnet South! O glistening, perfumed South!
My South!
O quick mettle, rich blood, impulse and love!
Good and evil!
O all dear to me!
(Whitman as cited in Trethewey, 2006, p. 33)

Система рабської праці, що визначала соціальний та економічний лад південних штатів до часів Реконструкції, ґрунтувалася на насильстві та покараннях як домінантних чинниках управління. Інститут рабовласництва породжував жорстокі акти не лише до афро-американців, а й сприяв насильству в середовищі «білих», коли плантатор застосовував механізми придушення та фізичних покарань до своїх близьких родичів, що насмілилися суперечити: «But the violence engendered between master and slave could not be contained within that relationship. The patriarchal image and will to command that planters assumed toward their bondsmen carried over into their personal lives» (Littlefield, 2013, p. 16). Така вкорінена практика мала продемонструвати рабам, що насильство було повсюдне й непередбачуване: «He [master] showed himself to be a good citizen and a respectable member of the community. He showed the slave that violence was omnipresent and unpredictable» (Littlefield, 2013, p. 16).

Поезія «Пастораль» стає своєрідним діалогом із поетами-втікачами (Fugitive Poets), повертаючи до роздумів про плантаторський Південь, що став «втраченим ідеалом» для письменників південного регіону, які виступали під гаслами повернення до традиційних цінностей аграрного Півдня та оспівування сільського пейзажу в літературному часописі «Втікач» («The Fugitive») у 1920-х роках. Іронічною відповіддю поетам-аграріям стає жанр пасторалі — поезії, що репрезентувала стереотипізовані образи сільської ідилії, проте пасторальна образність у творі Третевей («a lush pasture, green, full of soft-eyed cows») доповнюється образами міського пейзажу («the skyline of Atlanta») та звуками бульдозерів («the drone of bulldozers»), а слово «раса», жартома вжите фотографом, стає для ліричної героїні нагадуванням про її расову приналежність:

Say "race," the photographer croons. I'm in
Blackface again when the flash freezes us.
(Trethewey, 2006, p. 35)

Рядки з поезії «*You don't hate the South?* they ask. *You don't hate it?*» є відсилкою до роману Фолкнера «Авессаломе, Авессаломе!», що створює діалог із персонажем фолкнерівського твору Квентіном Компсоном, який підсумовує: «I don't hate the South! I don't hate it!» Таким чином, у поезії «Пастораль» постає ключова ідея третьої частини збірки — спроба поетеси дати відповідь на питання, чи можливо любити батьківщину, якою для Третевей є американський Південь, з його повсюдним нагадуванням про ганебну практику рабства:

Where the roads, buildings, and monuments
are named to honor the Confederacy,
where that old flag still hangs, I return
to Mississippi, state that made a crime
of me — mulatto, half-breed — native
in my native land, this place they'll bury me.
(Trethewey, 2006, p. 46)

У поезії «Історія Півдня» («Southern History»), спираючись на дитячі спогади, поетеса критично осмислює міф про безхмарне життя афро-американців у статусі рабів, представлений у шкільних підручниках:

Before the war, they were happy, he said.
quoting our textbook. (This was senior-year
history class.) The slaves were clothed, fed,
and better off under a master's care.
(Trethewey, 2006, p. 38)

Наташа Третевей розвінчує стереотипи плантаторського Півдня — «a lie my teacher guarded», дорікаючи собі за мовчання:

I watched the words blur on the page. No one
raised a hand, disagreed. Not even me.
(Trethewey, 2006, p. 38)

У фінальній частині книги письменниця знову повертається до автобіографічної лінії. У поезії-газелі «Змішаний шлюб» («Miscegenation»), у якій вона розмірковує про міжрасовий шлюб батьків у 1965 році, останній рядок кожної строфи закінчується словом «Міссісіпі»:

In 1965 my parents broke two laws of Mississippi;
they went to Ohio to marry, returned to Mississippi.
They crossed the river into Cincinnati,
a city whose name
begins with a sound like sin,
the sound of wrong — mis in Mississippi.
(Trethewey, 2006, p. 36)

Початкові склади в словах «Цинциннаті» та «Міссісіпі» для ліричної героїні відлунюють словом «гріх» (sin) і негативним префіксом «mis», що є відсилкою до расистських законів про заборону брати шлюб представникам різних рас, які діяли в США до 1967 р., допоки не були скасовані Верховним Судом після позову Ловінг проти штату Вірджинія (Loving v. Virginia).

Надзвичайно важливими для збірки стають авторські нотатки, у яких письменниця надає історичні довідки стосовно подій Громадянської війни та участі в них гвардії Луїзіани (Trethewey, 2006, p. 49). З однієї з довідок дізнаємось про історичну постать Френсіса Дюма, образ якого з'являється на сторінках твору:

Серед офіцерів Другого полку був Френсіс Дюма — нащадок змішаного шлюбу креольця та мулатки, який по смерті батька успадкував рабів. І хоча за законом штату Луїзіана їх було заборонено відпускати на волю, Дюма, вступивши до армії північних штатів, звільнив

ISSN 2311-259X

рабів та закликав їх вступити до війська. (Trethewey, 2006, p. 47)

Історичні довідки, що завершують збірку, засвідчують ретельну роботу письменниці з історичною літературою, наприклад із науковою працею Джеймса Дж. Холландсворта (Hollandsworth, 1995), та використання архівних джерел, серед яких документ часів Громадянської війни — щоденник Натана Деніелза, виданий за редакцією С. П. Вівера (Weaver, 1998).

Висновки. Репрезентуючи особистий досвід «інакшості», Наташа Третевей — дочка канадця та афро-американки — на сторінках збірки «Вітчизняна гвардія» зображує історію своєї сім'ї, але разом із тим відтворює історію полку Луїзіани, що став частиною армії Півночі під час Громадянської війни в США, та осмислює постколоніальний спадок і расові проблеми американського Півдня. Біль особистої втрати та прагнення відновити історичну справедливість стали каталізаторами для становлення Третевей як мисткині, що унаочнюється в поетичній техніці поєднання приватних переживань та історичного наративу. Творчий доробок Наташі Третевей позначений прицільною увагою до проблем історичної пам'яті та лакун в історії США, пов'язаних із колоніальним минулим та інститутом рабовласництва. Перспективним видається дослідження фікціональності та автофікціональності в прозових творах Наташі Третевей «Після урагану Катріна: Роздуми на березі проливу Міссісіпі» та «Меморіел Драйв: Спогади дочки», а також у її поетичних збірках «Хатня робота», «Офелія на фотографіях Беллока», «Раб» і «Пам'ятник: Нові та вибрані поезії».

Подяки. Стаття є частиною проекту «Сучасна афро-американська жіноча поезія: Історичні та культурні перспективи», реалізованого в межах дослідницького гранту бібліотеки Інституту північно-американських студій імені Дж. Ф. Кеннеді Вільного Університету Берліну. Авторка висловлює вдячність професору У. Хаселштайн за наукове керівництво проектом.

Acknowledgment. The article is a part of the research project "Contemporary African American Women's Poetry: Historical and Cultural Perspectives", which was realized thanks to the Library research grant awarded by the John F. Kennedy Institute for North American Studies, Free University Berlin. I am deeply grateful for Professor Dr. Ulla Haselstein's support and scientific guidance in the project.

References

De Cenzo, G. (2008). Natasha Trethewey: The Native Guard of Southern History. *South Atlantic Review, 73*(1), 20–21. www.jstor.org/stable/27784759

Debo, A. (2010). Ophelia Speaks: Resurrecting Still Lives in Natasha Trethewey's *Bellocq's Ophelia*. In H. Bloom (Ed.), *Bloom's Modern Critical Views: African-American Poets, 2* (pp. 145–163). Infobase Publishing.

Dempsey, S. (2020). *Aesthetic Activisms: Language Politics and Inheritances in Recent Poetry from the U.S. South* (Doctor of Philosophy thesis). University of South Carolina. https://scholarcommons.sc.edu/etd/6041

Hollandsworth, J. G. (1995). *The Louisiana Native Guards*: *The Black Military Experience during the Civil War*. Louisiana State University Press.

Jones, M. D. (2015). Reframing Exposure: Natasha Trethewey's Forms of Enclosure. *ELH, 82*(2), 407–429. https://doi.org/10.1353/elh.2015.0011

Kinnahan, L. (2019). Tourism and Taxonomy: Marianne Moore and Natasha Trethewey in Jefferson's Virginia. *Humanities, 8*(4), 1–18. https://doi.org/10.3390/h8040180

Klotman, Ph. R. (2004). Military Rites and Wrongs: African Americans in the U.S. Armed Forces. In J. Bobo, C. Hudley & C. Michel (Eds.), *The Black Studies Reader* (pp. 113–137). Routledge.

Littlefield, D. C. (2013). Reflections on the History behind the Poetry of Natasha Trethewey. *Historically Speaking, 14*(1), 15–18. https://doi.org/10.1353/hsp.2013.0005

Magee, R., Trethewey, N. (2012). *Creativity Conversation: Natasha Trethewey & Rosemary Magee,* 1–18. http://creativity.emory.edu/documents/creativity-convo-transcripts/2012/Trethewey-Magee-transcript1012.pdf

Majeski, K.-A. (2019). Crosshatching in Trethewey's *Native Guard* as the Ideal Texture of Documented History. *The UNC-Chapel Hill Journal of History, 4,* 224–229. https://traces.unc.edu/wp-content/uploads/sites/13218/2019/04/Essay_Majeski-Crosshatching-The-Native-Guard.pdf

Schwartz, C., Trethewey, N. (2016). Language and Ruthlessness: An Interview with Natasha Trethewey. *Oxford American*. http://www.oxfordamerican.org\item\745-natasha-trethewey-language-and-ruthlessness

Trethewey, N. (2000). *Domestic Work*. Graywolf Press.

Trethewey, N. (2002). *Bellocq's Ophelia*. Graywolf Press.

Trethewey, N. (2006). *Native Guard*. Houghton Mifflin.

Trethewey, N. (2010). *Beyond Katrina: A Meditation on the Mississippi Gulf Coast*. University of Georgia Press.

Trethewey, N. (2012). *Thrall*. Houghton Mifflin Harcourt.

Trethewey, N. (2018). *Monument: Poems New and Selected*. Hougton Mifflin.

Trethewey, N. (2020). *Memorial Drive: A Daughter's Memoir*. HarperCollins Publishers.

Valenzuela-Mendoza, E. (2014). *"Tending to the Past": The Historical Poetics of Joy Harjo and Natasha Trethewey* (Doctor of Philosophy thesis). University of Iowa. https://ir.uiowa.edu/etd/1412

Weaver, C. P. (Ed.) (1998). *Thank God My Regiment an African One: The Civil War Diary of Colonel Nathan W. Daniels*. Louisiana State University Press.

Iryna Yakovenko
Borys Grinchenko Kyiv University, Ukraine

AFRICAN AMERICAN HISTORY IN NATASHA TRETHEWEY'S "NATIVE GUARD"

The article presents interpretations of the poetry collection "Native Guard" of the American writer Natasha Trethewey — the Pulitzer Prize winner (2007), and Poet Laureate (2012–2014). Through the lens of African American and Critical Race studies, Trethewey's "Native Guard" is

ISSN 2311-259X

analyzed as the artistic Civil War reconstruction which writes the Louisiana Native Guard regiments into national history. Utilizing the wide range of poetic forms in the collections "Domestic Work" (2000), "Bellocq's Ophelia" (2002), "Thrall" (2012), — ekphrastic poetry, verse-novellas, epistolary poems, rhymed and free verse sonnets, dramatic monologues, in "Native Guard" (2006) Natasha Trethewey experiments with the classical genres of villanelle ("Scenes from a Documentary History of Mississippi"), ghazal ("Miscegenation"), pantoum ("Incident"), elegy ("Elegy for the Native Guard"), linear palindrome ("Myth"), pastoral ("Pastoral"), sonnet (the ten poems of the crown sonnet sequence "Native Guard"). Following the African American modernist literary canon, Trethewey transforms the traditional forms, infusing blues into sonnets ("Graveyard Blues"), and experimenting with into blank verse sonnets ("What the Body Can Tell"). In the first part of "Native Guard", the poet pays homage to her African American mother who was married to a white man in the 1960s when interracial marriage was illegal. The book demonstrates the intersections of private memories of Trethewey's mother, her childhood and personal encounters with the racial oppression in the American South, and the "poeticized" episodes from the Civil War history presented from the perspective of the freed slave and the soldier of the Native Guard, Nathan Daniels. The core poems devoted to the 1st, 2nd and 3rd Louisiana regiments in the Union Army formed in 1862, are the crown sonnet sequence which variably combine the formal features of the European classical sonnet and the African American blues poetics. The ten poems are composed as unrhymed journal entries, dated from 1862 to 1865, and they foreground the reflections of the African American warrior on historical episodes of the Civil War focusing on the Native Guard's involvement in the military duty. In formal aspects, Trethewey achieves the effect of continuity by "binding" together each sonnet and repeating the final line of the poem at the beginning of the following one in the sequence. Though, the "Native Guard" crown sonnet sequence does not fully comply with the rigid structure of the classical European form, Trethewey's poetic narrative aims at restoring the role of the African American soldiers in the Civil War and commemorating the Native Guard. The final part of the collection synthesizes the two strains – the personal and the historical, accentuating the racial issues in the American South. Through the experience of a biracial Southerner, and via the polemics with the Fugitives, in her poems Natasha Trethewey displays that the Civil Rights Act has not eliminated racial inequality and racism. Trethewey's extensive experimentation with literary forms and style opens up the prospects for further investigation of the writer's artistic methods in her poetry collections, autobiographical prose, and nonfiction.

Keywords: African American poetry; Natasha Trethewey; the Civil War; «Native Guard»; sonnet; elegy; pastoral.

Стаття надійшла до редколегії 08.08.2021